

HÅKAN NESSER

En helt annan historia

Kriminalroman

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Av Håkan Nesser har tidigare utgivits:

Det grovmaskiga nätet 1993
Borkmanns punkt 1994
Återkomsten 1995
Barins triangel 1996
Kvinna med födelsemärke 1996
Kommissarien och tystnaden 1997
Kim Novak badade aldrig i Genesarets sjö 1998
Münsters fall 1998
Carambole 1999
Flugan och evigheten 1999
Ewa Morenos fall 2000
Svalan, katten, rosen, döden 2001
och Piccadilly Circus ligger inte i Kumla 2002
Kära Agnes! 2002
Fallet G 2003
Skuggorna och regnet 2004
Från doktor Klimkes horisont 2005
Människa utan hund 2006

På annat förlag:

Koreografen 1988

Akvarellmålning för- och eftersätts Bo Larsson

www.albertbonniersforlag.se

ISBN 978-91-0-011302-5

© Håkan Nesser 2007

WS Bookwell, Finland 2007

Inledande anmärkning

Staden Kymlinge existerar inte på kartan och Bahcos skiftnyckel med typnummer 08072 har aldrig saluförts i Frankrike. I övrigt överensstämmer stora delar av denna boks innehåll med kända förhållanden.

I.

Anteckningar från Mousterlin

Den 29 juni 2002

Jag är inte som andra människor.

Och vill inte vara det. Om jag någon gång i mitt liv hittar en grupp där jag känner att jag hör hemma, kommer det bara att betyda att jag blivit avtrubbad. Att även jag slipats ner till sedvänjornas och dumhetens urberg. Det är så det är, ingenting förmår ändra på dessa grundläggande villkor. Jag vet att jag är utvald.

Kanske var det ett misstag att stanna här. Kanske borde jag ha lytt min första impuls och sagt nej. Men minsta motståndets lag är stark och Erik intresserade mig de första dagarna, han är i varje fall ingen dussinmänniska. Jag hade heller inga uttänkta planer, inga strategier för mitt resande. Söderut, det enda viktiga var att komma söderut.

Fast nu ikväll känner jag mig alltså mera tveksam. Det finns ingenting som håller mig kvar här, närsomhelst kan jag packa min ryggsäck och dra vidare, om inte annat så känns denna omständighet som en god försäkring inför framtiden. Det slår mig att jag faktiskt skulle kunna ge mig av just nu, i denna stund; klockan är två, havets monotona röst hörs i mörkret några hundra meter från terrassen där jag sitter och skriver. Jag förstår att högvattnet är på väg in; jag skulle kunna gå ner till stranden och börja vandra österut, ingenting kunde vara enklare.

En viss tröghet, i förening med tröttheten och alkoholen i mina ådror, lägger dock band på mig. Åtminstone tills

imorgon. Förmodligen några dagar ytterligare. Minst av allt har jag någon brådska, och kanske kommer jag att låta mig lockas av observatörens roll. Kanske kommer det att finnas saker att skriva om. När jag berättade för doktor L om mina planer på en längre resa, såg han först inte särskilt entusiastisk ut, men när jag förklarade att jag behövde tid för att tänka och skriva om det som varit i en främmande miljö – att det var detta som var själva syftet – nickade han bifall; så småningom önskade han mig också lycka till och jag uppfattade det som någonting som verkligen kom ifrån hjärtat. Jag hade ju varit i hans vård i mer än ett år, det måste naturligtvis kännas som en triumf när man någon enstaka gång faktiskt kan släppa en klient ut i det fria.

Angående Erik, så var det förstås generöst av honom att låta mig bo här alldeles gratis. Han påstod att han hyrt huset tillsammans med en flickvän, men att de gjort slut när det var för sent att avboka. Jag trodde från första stund att han ljög; gissade att han var bög och ville ha mig att leka med, men så är det tydligen inte. Jag tror inte han är homosexuell, men jag är långtifrån säker. Möjligen är han bi-, han är ingen okomplicerad natur, Erik. Det är antagligen därför jag står ut med honom, där finns mörka vrår som tilltalar mig, åtminstone medan de ännu är outforskade.

Och han har gott om pengar, huset är tillräckligt stort för att vi inte skall behöva nöta på varandra. Vi har kommit överens om att dela på matkontot så länge jag stannar här, men vi delar också någonting annat. En sorts respekt kanske; det har nu gått nästan fyra dygn sedan han plockade upp mig utanför Lille, tre sedan vi kom hit. I vanliga fall brukar jag tröttna på människor på bråkdelen av den tiden.

Men inatt – i skrivande stund – drabbas jag alltså av de första starka dubierna. Det började med den utdragna lunchen i hamnen i Bénodet nu i eftermiddags, jag förstod tidigt att det var en spelöppning till en påfrestande kväll. Man märker sådant så tydligt. Det flög till och med en tanke genom huvudet på mig – när vi äntligen kommit på plats på den stökiga restaurangen, och äntligen lyckats få kyparen att begripa våra beställningar:

Ta livet av hela bordssällskapet och gå därifrån.

Det hade varit enklast för alla inblandade, och det skulle inte ha rört mig i ryggen.

Om jag bara haft en metod. Ett vapen åtminstone, och en flyktväg.

Kanske var det bara en idé som föddes ur det faktum att det var så varmt. Avståndet mellan stark hetta och galenskap är kort. Vi hade flyttat om borden, dragit parasoll hit och dit för att skapa skugga, men jag hamnade ändå i solen – i synnerhet när jag lutade mig tillbaka mot stolens ryggstöd – och det var allt annat än bekvämt. Hela tillvaron kändes som en klåda. En vibrerande irritation som tickade mot en sorts obönhörlighetens punkt.

Överhuvudtaget var förstås tilltaget en infam dumhet. Kanske skedde det heller inte på någons direkta initiativ, kanske var det bara fråga om allmän och missriktad hänsyn. En grupp landsmän som stöter på varandra på en lördagsmarknad i en liten bretagnsk stad. Det är fullt möjligt att konvensansen kräver vissa beteenden i ett sådant läge. Vissa riter. Jag avskyr konvensansen lika mycket som jag avskyr folk som lever efter den.

Det är också möjligt att jag inte skulle se på samma sätt på en grupp ungrare runt ett restaurangbord i Stockholm eller Malmö; det är gruppens insida jag har så svårt att fördrå,

utsidan kommer mig inte vid. Att veta om och genomskåda är oftast värre än att vara ignorant. Eller låtsas vara ignorant. Det är lättare att leva i ett land där man inte till fullo förstår språket.

Franskan, det språk som omger oss för tillfället, framstår ju till exempel som allra mest pregnant när man inte riktigt begriper vad som egentligen sägs.

Men mina tankar syns aldrig på mig, jag släpper ingen djävul över bron. Jag svär invärtes men ler och smilar, ler och smilar. Så har jag lärt mig att ta mig fram här i tillvaron. Navigare necesse est. Det kan rentav vara så att de andra tycker att jag är trevlig. Tankar är inte farliga så länge de förblir just tankar, det är naturligtvis en sanning så god som någon.

Och jag har som princip att aldrig säga någonting otrevligt.

Det rörde sig om två par, således. Till en början utgick jag ifrån att de redan kände varandra, kanske att de semestrade tillsammans – men så var det alltså inte. Vi råkades helt enkelt alla sex bland de där marknadsstånden på torget; hemlagade ostar, hemlagad sylt och marmelad, hemlagad muscadet, cider och virkade sjalar; möjligen var det någon av de två kvinnorna som Erik tänkte till på. De är båda unga och förhållandevis vackra, kanske var det båda två, förresten, han utvecklade onekligen en hel del charm medan vi satt där och petade i oss skaldjuren och tömde den ena vinflaskan efter den andra.

Det gjorde möjligen jag också.

Och så detta märkliga samband med Kymlinge. Erik har bott i den staden i hela sitt liv, tydligen, kvinnan i det ena paret är uppväxt där, men avflyttad till Göteborg, den andra kvinnan bor i Kymlinge sedan tioårsåldern. Ingen av de tre

kände på något sätt någon av de andra, men de fann alla denna geografiska omständighet oemotståndligt intressant. Till och med Erik.

För egen del fann jag det kväljande i motsvarande grad. Som om de tagit sig hit i en charterbuss och nu kunde sitta i den lilla franska byn och gotta sig åt infödingarnas seder och egendomligheter och jämföra med hur folk betedde sig hemmavid. I Kymlinge och annorstädes. Jag drack tre glas kallt, vitt vin innan huvudrätten, medan en sorts mycket välbekant desperation höll på att ta mig i besittning där jag satt och svettades i solen. En klåda, som sagt.

Och beträffande mitt eget förhållande till Kymlinge valde jag att hålla tyst. Jag är också säker på att ingen av de andra vet vem jag är, i så fall vore det inte möjligt att stanna kvar här.

Henrik och Katarina Malmgren heter det ena paret. Det är hon som är uppväxt i Kymlinge, men de bor numera i Mölndal. De är i trettioårsåldern bägge två, hon arbetar på Sahlgrenska sjukhuset, han är någon sorts akademiker. De är uppenbarligen gifta men har inga barn. Hon ser annars ut som en kvinna som både kan och vill bli gravid, om det är så att det finns något medicinskt hinder ligger det säkerligen hos honom. Torr och spänd, rödligt i hyn, har förmodligen lätt för att bränna sig i solen; kanske vantrivdes han lika mycket som jag under de där lunchtimmarna, jag fick nästan det intrycket. Känner sig förmodligen bättre till mods framför en dataskärm eller bland dammiga böcker än ute bland människor, man kan undra hur de fått ihop det överhuvudtaget.

Det andra paret heter Gunnar och Anna. De är inte gifta, bor inte ens tillsammans, tydligen. De kämpade en del med

sin naturliga ytlighet, bägge två, försökte ge sken av att de tänkt över saker och ting och kommit fram till en sorts livshållning. Det gick naturligtvis inget vidare, de skulle på det hela taget vara mycket betjänta av att inta en konsekvent stum attityd, särskilt hon. Han är lärare av något slag, jag fick inte detaljerna klara för mig, hon arbetar på reklambyrå. Antagligen i någon sorts kundnära funktion, hennes ansikte och övre halva är utan tvekan hennes största tillgångar. Det framgick också att de just skaffat sig en travhäst tillsammans, eller åtminstone står i begrepp att göra det.

Av någon outgrundlig anledning talar Katarina Malmgren nästan flytande franska, en egenhet som ingen av oss andra runt bordet kom i närheten av, och under lunchen fick hon en oförtjänt status av att vara något slags orakel. Vi åt åtminstone åtta olika sorters skaldjur och hon hade ingående samtal med kyparen om vart och ett av dem. Korkar med nålar i för att få ut de motsträviga innevånarna ur skalen; när man till slut sitter med de små musklerna i munnen vet man aldrig om de är levande eller döda. Såvitt jag förstår går det ut på att bita ihjäl dem innan man sväljer.

Men Erik skötte dryckesfrågan; vi började med vanligt torrt vitt, men övergick efter tre flaskor till traktens cider, ett starkt och sött råvgift som tvingade oss till en två timmar lång tupplur under eftermiddagen.

Sedan tillbringade vi kvällen hos Gunnar och Anna, således. De bor bara några hundra meter härifrån, utefter stranden åt Beg-Meil-hållet, ett annat litet pittoreskt hus inbakat i dynerna. Vi satt på deras terrass alla sex, åt ytterligare skaldjur, hällde i oss vin och calvados. Gunnar sjöng till gitarr också. Taube, Beatles och Olle Adolphson. Vi andra fyllde väl i där orden kom till oss, det var lätt att få för sig att det var en

lite förtrollad kväll. Någon gång runt midnatt hade vi blivit så pass berusade att det blev tal om nakenbad i havet. En entusiastisk kvartett bestående av de bägge damerna, samt Erik och Gunnar, gav sig iväg med en flaska mousserande vin och armarna om varandras axlar.

Själv satt jag kvar med Henrik den torre; borde förstås ha tagit reda på vad han sysslar med egentligen, exakt vilken sorts forskning det är han ägnar sig åt, men jag kände inte för att prata med honom. Det var skönare att bara sitta och smutta på calvan, röka och stirra ut i mörkret. Han gjorde ett par trevande försök att få igång ett samtal om den ena eller andra egenheten hos folket här i Finistère, men jag uppmuntrade honom inte. Han tystnade också rätt snart, antagligen är han lika ointresserad av mina åsikter om ditten och datten som jag är av hans. Han förefaller ha en sorts integritet inbakad i torrheten, trots allt. Det kändes som om vi båda satt och lyssnade efter våra badande vänner därute i mörkret; han hade förstås bättre skäl än jag att vara lyhörd, det var ändå hans hustru, inte min, som klätt av sig naken tillsammans med tre främmande människor.

Det är över fem år sedan jag hade en hustru, jag saknar henne ibland men oftast inte.

När sällskapet återvände var de i alla händelser sedesamt draperade i badlakan, de var överhuvudtaget mer dämpade än när de gav sig av, och jag kunde inte undgå att göra reflektionen att de delade en hemlighet.

Att någonting hade hänt och att de dolde något.

Men kanske var de bara berusade och trötta. Och avkylda, Atlanten i juni ligger långt under tjugostrecket. Vi stannade inte kvar mer än en halvtimme efter att de återvänt. När Erik och jag vandrade tillbaka utefter stranden bort mot vägen till vårt hus, hade han uppenbara svårigheter att hålla

sig på benen och han tuppade av så fort vi kommit inomhus utan att få av sig mer än sandalerna.

För egen del känner jag mig förvånansvärt klar i huvudet. Analytisk närmast. Orden och tankarna har en tydlighet som de bara kan äga om natten. Vissa nätter. Havet känns i mörkret därute, säkert är det tjugofem grader i luften. Insekter studsar mot lampan, jag tänds en Gauloise och smuttar på dagens sista glas. Erik sover för öppet fönster, jag kan höra hans snarkningar, han har gott och väl två liter vin i ådrorna. Klockan är några minuter över två, det är skönt att äntligen vara ensam.

Paret Malmgren har sitt hus åt andra hållet, på andra sidan av Mousterlinudden. Totalt, utefter hela kustremsan, finns säkert ett femtiotal kåkar för uthyrning; de flesta någon kilometer inåt land förstås, och kanske är det ingen märkvärdighet att tre av dem hyrs av svenskar. Enligt vad jag förstod av Erik har det inte gått genom samma förmedling, men de andra är i stort sett lika nyanlända som vi.

Tre veckor av möjlig samvaro ligger framför oss. Jag inser plötsligt att jag sitter och tänker på Anna. Det är mot min vilja, men det var någonting med hennes nakna ansikte och hennes våta hår när de kom tillbaka från badet. Och det där skuldmedvetandet, som sagt. I Katarinas ögon fanns någonting annat, en sorts längtan.

Jag borde ha iakttagit Henriks ansikte också förstås, för att få en kontrapunkt, men så blev det nu inte. Observatörens roll är inte alltid enkel att upprätthålla.

Leva eller dö spelar ingen roll, tänker jag. Jag vet inte varför jag tänker just det.

Men fnas, vi är bara fnas i evigheten.

Kommentar, juli 2007

Det har gått fem år.

Kan kännas både som femton år och som fem månader. Tidens elasticitet är påfallande, allt beror på vilken utgångspunkt jag väljer att betrakta ifrån. Jag kan ibland se Annas ansikte alldeles tydligt för mig, som om hon satt mittemot mig här i rummet, och i nästa ögonblick kan jag se dessa sex människor, mig själv också, från hög höjd; myror på stranden irrande omkring i fåfänga och meningslösa piruetter. I evighetens kalla ljus – och i havets, jordens och himlens treenighet – framstår vår försumbarhet som närmast skrattretande.

Som om de egentligen skulle ha kunnat få leva vidare. Som om inte ens deras död skulle ha tillräcklig vikt och betydelse. Men jag har beslutat mig och kommer att genomföra det som blivit bestämt. Handlingar måste få konsekvenser annars spårar skapelsen ur. Beslut måste följas, när de en gång har fattats behöver de inte längre ifrågasättas. Att rista dessa tunna streck av ordning i kaos är allt vi förmår, hela vår plikt som moraliska individer ligger här.

Och de förtjänar det. Gudarna ska veta att de förtjänar det.

Det första som slår mig är annars aningslösheten. Så lite jag förstod denna första kväll. Dessa sex människor i sina hus på stranden; jag skulle ha kunnat packa min ryggsäck och lämnat denna flacka kustremsa redan följande dag; hade jag gjort det skulle allt ha varit så annorlunda.

Eller också hade jag aldrig något val. Det är ju intressant att jag faktiskt tänkte den där tanken på restaurangen i Bénodet. *Ta livet av hela bordssällskapet och gå därifrån*. Redan då, redan i detta ögonblick fanns det någonting i mig som

förstod vad som skulle komma så här många år senare.

Jag har bestämt mig för vem som måste bli den förste.
Själva turordningen är inte oväsentlig.